

Turiny

Ižanga

7

PIRMA DALIS

Laikas pamatyti

15

ANTRA DALIS

Laikas pasirinkti

59

TREČIA DALIS

Laikas veikti

109

Epilogas

151

Austeno Ivereigho prierasas

159

Išnašos

165

Ižanga

Šį laiką suprantu kaip atpildą. Prisimenu, Evangelijoje pagal Luką (22, 31) Jėzus sakė Petruui, kad šėtonas pareikalavo jį persijoti tarsi kviečius. Persijoti pririekia ir ištikus krizei, kai sukrečiamas bendras supratimas ir mąstymas, kai suabejojama prioritetais ir gyvenimo būdu. Žengiate per slenkstį patys pasirinkę tokį kelią arba neturėdami kitos išeities, nes yra krizių, tokių kaip ši, dabar išgyvenama, kurių negalite išvengti.

Kyla klausimas, ar norite išgyventi šią krizę, ir jei taip, kaip elgsitės. Svarbiausia, kad po jos tampate kitokie. Jei išgyvenate, tampate geresni arba blogesni, bet niekada neliekate tokie pat.

Gyvename išbandymų metu. Biblijoje tokie išbandymai apibūdinami kaip ėjimas per ugnį, kaip molinių indų išmėginimas puodžiaus krosnyje (Siracido knyga 27, 5). Visi patiriame išbandymų. Taip stiprėjame.

Gyvenimo išbandymuose atskleidžiate savo širdį: parodote, ar ji tvirta, ar gailestinga, didelė ar maža. Įprastais laikais gyvename kasdieniškai, nereikia atsiskleisti. Šypsomės, viską darome

teisingai, gyvename nekritikuojami, net nepasirodome, kokie esame iš tikrųjų. Tačiau užklupus krizei būna priešingai. Tuomet tenka rinktis. O renkantis atsiskleidžia širdis.

Štai kas nutinka. Patirdami išbandymus žmonės supranta, kas juos nuvylė. Jie pajunta, kad šalia yra Viešpats – ištikimas ir reaguojantis į žmonių prašymus. Tokia patirtis padeda atverti naują ateitį.

Prisiminkime, ką patyrėme per šią COVID-19 krizę, ir visus nukentėjusius – vyrus ir moteris, paskyrusius savo gyvenimą tiems, kuriems labiausiai reikėjo pagalbos. Prisiminkime sveikatos priežiūros darbuotojus – gydytojus, slaugytojus ir kitus pagalbininkus, taip pat kapelionus ir visus, pasirinkusius padėti kenčiantiems skausmus. Laikydamiės būtinų atsargumo priemonių, jie stengėsi palaikyti žmones ir juos paguosti. Jie rodė, kas yra artumas ir švelnumas. Liūdna, kad daug jų mirė. Pagerbdami juos ir pripažindami daugelio kančias, turime kurti ateitį eidami jų nušviestu keliu.

Bet – sakau tai jausdamas skausmą bei gėdą – prisiminkime ir lupikautojus, gobšius skolintojus, siūlančius savo paslaugas nevilties apimtiems žmonėms. Jų pagalba – tai paskola, kurios neįmanoma gražinti, ir ją paėmę lieka amžini skolininkai. Tokie skolintojai naudojami kitų žmonių kančiomis.

Ištikus krizei pamatome ir gerų, ir blogų pavyzdžių: žmonės parodo savo tikrąjį veidą. Kai kurie stengiasi padėti tiems, kuriems reikalinga pagalba, o kiti mėgina praturtėti iš kitų žmonių

poreikių. Kai kurie stengiasi juos patenkinti naujais ir kūrybiniais būdais, neišeidami iš namų, o kiti prisidengia gynyba. Taip atsiskleidžia mūsų širdis.

Išbandymų patiria ne tik pavieniai žmonės, bet ir ištisos tautos. Ką renkasi vyriausybės per pandemiją? Kas svarbiau – rūpintis žmonėmis ar padėti finansų sistemai? Ar rūpinamės žmonėmis, ar aukojame juos dėl akcijų rinkos? Ar stabdome turto auginimo aparatą žinodami, kad žmonės nukentės, tačiau taip išsaugosime gyvybes? Kai kuriais atvejais vyriausybės pirmiausia mėgino apsaugoti ekonomiką galbūt dėl to, kad nesuvokė ligos masto, arba dėl to, kad trūko išteklių. Tų vyriausybių įkaitais tapo žmonės. Priimdamos tokius sprendimus jos parodė, kam teikia pirmenybę ir kokios yra jų vertybės.

Užklupus krizei visada kyla pagunda atsitraukti. Žinoma, būna atvejų, kai atsitraukti tenka taktikos sumetimais, kaip rašoma Biblijoje: „Izraeli, į savo palapines!“ (Pirmoji Karalių knyga 12, 16). Tačiau yra situacijų, kai taip daryti nėra nei teisinga, nei žmogiška. Jėzus apie tai aiškiai pasako savo garsiajame pasakojime apie gerąjį samarietį. Kai levitas ir kunigas palieka kraujais paplūdusį, vagių sumuštą žmogų, jų atsitraukimą galima vadinti „praktišku“. Manau, susidūrę su juos išbandančia krize, jie stengėsi išsaugoti savo socialinę padėtį.

Per krizę mūsų praktiškumas susilpnėja, todėl turime peržiūrėti ir pakeisti savo socialinę padėtį bei įpročius, kad po krizės būtume geresni. Ištikus krizei turime ją išgyventi, negalime pasi-

šalinti, grįžti į buvusį gyvenimą ir socialinę padėtį. Prisiminkite samarietį: jis sustoja, nepalieka žmogaus bėdoje, veikia, įsijaučia į sužeistojo padėtį, mėgina suprasti situaciją, kito žmogaus kančias ir taip kuria naują ateitį.

Per krizę elgtis samarietiškai reiškia patirti tai, ką matome, žinoti, kad kančia mus pakeis. Mums, krikščionims, tai reiškia, kad *pakeliame ir užsidedame kryžių*. Paimdami kryžių ir būdami įsitikinę, kad ateis naujas gyvenimas, išdrįstame liautis dejavę, stengiamės būti naudingi kitiems ir taip padedame atsirasti pokyčiams, kylantiems tik iš atjautos ir paslaugumo.

Kai kurie į krizės sukeltas kančias reaguoja gūžtelėdami pečiais. Jie sako: „Dievas sukūrė pasaulį tokį, koks jis yra.“ Tačiau toks atsakymas klaidina, nes sako, kad šis Dievo kūrinys yra statiškas, o iš tikro jis dinamiškas. Pasaulis visą laiką *kuriamas*. Apaštalas Paulius Laiške romiečiams (8, 22) sako, kad „visa kūrinija iki šiol tebedūsauja ir tebesikankina“ gimdymo kančiose. Dievas nori drauge su mumis, kaip su partneriais, nuolat kurti pasaulį. Jis pakvietė mus prisijungti prie Jo nuo pat pradžių ir būti kartu visada – ir taikiais laikais, ir per krizę. Nėra taip, kad viskas mums buvo perduota kaip paketas su užrašu: „Štai jūsų pasaulis.“

Pradžios knygoje Dievas liepia Adomui ir Ievai būti vaisin-giems. Žmonijai pavesta keisti, kurti, tobulinti kūrinį prasmin-gai ir drauge, atsižvelgiant į tai, kas jau yra. Taigi tai, kas bus, nepriklauso nuo kokio nors nežinomo mechanizmo, kurianti ateitį žmonija neturi būti pasyvi stebėtoja. Esame pagrindiniai

veikėjai, platesne prasme – *bendraautoriai*. Kai Viešpats liepė mums eiti ir daugintis, tobulinti žemę, norėjo pasakyti: būkite savo ateities kūrėjai.

Ši krizė mus gali pakreipti tiek į bloga, tiek į gera. Galime pasukti atgal arba sukurti ką nors naujo. Dabar mums reikalinga galimybė pasikeisti, turime pamatyti, kokio naujo dalyko mums reikia. Panašu į situaciją, kai Dievas sakė pranašui Izaijui: „Eikit šen, drauge pasvarstykime: (...) Jeigu jūs dėsitės į širdį ir paklusite, valgysite krašto gėrybes, bet jeigu atsisakote paklusti, sudoros jus kalavijas.“ (Izaijo knyga 1, 18–20)

Yra daug kalavijų, grasinančių mus sunaikinti.

Vienas tokių gali būti COVID-19 sukelta krizė, nes paveikia didžiąją dalį žmonijos. Bet ji išsiskiria tik tuo, kad ją pajutome. Yra daugybė kitų krizių, tokių pat baisių, bet jos gana toli nuo kai kurių iš mūsų, todėl manome, kad jų net nėra. Tai įvairiose pasaulio vietose vykstantys karai, ginklų gamyba ir prekyba jais, daugybė pabėgėlių, mėginančių išvengti skurdo, alkio ir galimybės stokos, klimato kaita. Šios negandos gali atrodyti toli nuo mūsų, būti kaip dalis kasdienių žinių. Deja, jos neskatina mūsų keisti savo planų bei prioritetų. Bet jos veikia visą žmoniją kaip ir COVID-19 krizė.

Vien pamačius skaičius, kiek kuri šalis išleidžia ginklams, kraujas sustingsta gyslose. Palyginę tuos skaičius su UNICEF statistika apie tai, kiek vaikų negali lankyti mokyklos ir nueina miegoti alkani, suprasite, kas padengia išlaidas ginklams. Per

pirmuosius keturis 2020 metų mėnesius *nuo bado mirė 3,7 milijono žmonių*. O kiek žuvo per karą? Išlaidos ginklams naikina žmoniją. Tai labai rimtas koronavirusas, bet nekalbame apie jį, nes jo aukos nuo mūsų slepiamos.

Panašiai slepiamas ir gamtos naikinimas. Manėme, kad mūsų tai nepaveiks, nes vyksta kažkur kitur. Bet staiga pamatome ir suprantame: pasiekus Šiaurės ašigalį laivu tampa aišku, kad kažkur kylantys potvyniai ir miškų gaisrai yra dalis tos pačios mus visus liečiančios krizės.

Štai kaip dabar atrodome: ant veido užsidėjome kaukes, kad save ir kitus apsaugotume nuo viruso, kurio nematome. O ką daryti dėl kitų nematomų virusų, nuo kurių turime saugotis? Kaip susitvarkysime su paslėptomis pasaulio pandemijomis – bado, smurto ir klimato kaitos pandemijomis?

Jei pasibaigus šiai krizei tapsime ne tokie egoistiški nei buvome iki jos, turėsime jautriau reaguoti į kitų žmonių skausmą. Friedrichas Hölderlinas knygoje „Hiperionas“ („Hyperion“) rašo, kad per krizę gresiantis pavojus nėra totalinis, nes visada būna išeitis: kilus pavojui atsiranda išsigelbėjimas¹. Tai yra žmonijos istorijos genialumas: visada atsiranda būdas, kaip išvengti sunaikinimo. Būtent iškilus grėsmei žmonija turi imtis veiksmų, nes kaip tik tada atsidaro durys. Šiuos Hölderlino žodžius prisimenu įvairiais gyvenimo momentais.

Tokiu momentu reikia nebijoti svajoti, persvarstyti prioritetus – ką vertiname, ko norime, ko siekiame – ir kasdien stengtis

elgtis taip, kad artėtume prie savo svajonės įgyvendinimo. Dabar girdžiu kai ką panašaus į žodžius, kuriuos Izaijas išgirdo Dievą sakant per jį: „Eikit šen, drauge pasvarstykime.“ Išdrįskime svajoti.

Dievas prašo išdrįsti sukurti ką nors naujo. Negalime grįžti prie nepatikimų politinių ir ekonominių sistemų, kurios buvo prieš krizę. Mums reikalinga ekonomika, visiems suteikianti galimybę naudotis kūrinių vaisiais ir patenkinti pagrindinius gyvenimo poreikius: gyventi savo šalyje, turėti būstą ir darbą. Mums reikalinga politika, galinti integruoti skurstančius ir su jais kalbėtis, neatstumianti atskirtųjų ir pažeidžiamų žmonių, visiems suteikianti galimybę dalyvauti priimant sprendimus, veikiančius jų gyvenimą. Turime sulėtinti tempą, numatyti ir sukurti geresnius būdus, padedančius gyventi kartu šioje žemėje.

Tai užduotis mums visiems, ir visi esame pakviesti ją vykdyti. Tai laikas, ypač tinkantis tiems, kurių širdis nerimsta, jaučia tą sveiką nerimą, skatinantį veikti. Dabar labiau nei bet kada atsiskleidžia, kad savanaudiškumas nėra visuomenės subūrimo principas. Koks bus mūsų naujas principas?

Reikia, kad imtųsi veiksmų žmonės, žinantys, jog esame vieni kitiems reikalingi ir jaučiame atsakomybę už kitus žmones bei pasaulį. Turime skelbti, kad geranoriškumas, tikėjimas ir veikla visų labai yra kilnūs tikslai, reikalaujantys drąsos bei jėgų, nes paviršutiniškumas ir etikos nepaisymas nedavė nieko gero. Šiuo laikotarpiu ryžtingai buvo ugdoma lygybė ir laisvė, bet dabar

reikia sutelkti dėmesį į brolybę ir taip pat veržliai bei atkakliai pasitikti būsimus išbandymus. Brolybė padės laisvei ir lygybei veikti deramai.

Daugybė žmonių klausinėjo savęs ir vieni kitų, kur per šią krizę rasti Dievą. Pirmiausia ateina mintis apie antplūdį. Pagalvoju apie dideles upes, pilnėjančias taip pamažu, kad beveik nepastebime, bet ateina akimirka, kai jos išsiveržia iš krantų ir išsilieja. Mūsų visuomenėje Dievo malonė pasirodo tokiomis „antplūdžio akimirkomis“ – ji prasiveržia, įveikia tradicines ribas, daugeliui žmonių trukdžiusias pajusti pelnytą gyvenimą, surpurtu mūsų socialinius vaidmenis ir mąstymą. Antplūdį pajus ir šios krizės atskleista kančia bei daugelio žmonių kūrybiškumas.

Matau malonės antplūdį ir tarp mūsų. Širdys patyrė išbandymą. Kai kuriuos krizė paskatino parodyti drąsą ir atjautą. Kiti buvo persijoti ir pareiškė norą kitaip pažvelgti į pasaulį, dar kiti ėmėsi padėti tiems, kuriems reikia pagalbos, kuriems reikia palengvinti kančias.

Tai suteikia man vilties, kad po krizės būsime geresni. Bet turime aiškiai pamatyti, gerai pasirinkti ir tinkamai veikti.

Pakalbėkime apie tai, kaip tą padaryti. Paklauskime Dievo žodžių Izajui: *eikit šen, drauge pasvarstykime, išdrįskime svajoti.*